

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.029.01.2023

Pan
Mariusz Cupiał
Dyrektor Izby Administracji Skarbowej
w Katowicach
ul. Damrota 25
40-022 Katowice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/010 - Zmiany podatkowe w ramach Polskiego Ładu oraz tarcz antyinflacyjnych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Izba Administracji Skarbowej w Katowicach, ul. Damrota 25, 40-022 Katowice ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mariusz Cupiał, Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Katowicach od 9 listopada 2021 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił Pan Mariusz Gojny. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str. 5-6)</p>
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Przygotowanie organów Krajowej Administracji Skarbowej do wdrożenia przepisów ustawy z 29 października 2021 r. (Polskiego Ładu).2. Realizacja przez organy Krajowej Administracji Skarbowej wybranych działań, w tym dotyczących rozliczenia zeznań za 2022 r., dokonywania nabycia sprawdzającego oraz wykorzystania instytucji tymczasowego zajęcia ruchomości.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2021 r. do 30 czerwca 2023 r., z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie oraz danych za okresy wcześniejsze lub późniejsze mające bezpośredni związek z badanym zagadnieniem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	Marta Florczykiewicz-Cymara, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/177/2023 z r. 4 sierpnia 2023 r. oraz upoważnienie do kontroli nr LKA/227/2023 z dnia 9 października 2023 r. <p style="text-align: right;">(akta kontroli str.1-4)</p>

¹ Zwana dalej IAS.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Katowicach podejmował działania w celu przygotowania pracowników do wdrożenia zmian podatkowych wynikających z przepisów ustawy z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw⁴, jednak działania te zostały podjęte z opóźnieniem. Dyrektor IAS określił, które działy merytoryczne organów administracji skarbowej powinny zostać przeszkolone w pierwszej kolejności, jednak nie prowadzono bieżących analiz rzeczywistego zapotrzebowania pracowników na szkolenia. Skutkiem powyższego była konieczność podjęcia zintensyfikowanych działań szkoleniowych od stycznia 2022 r., już po wejściu w życie przepisów ustawy Polski Ład, pomimo że pracownicy Izby w IV kwartale 2021 wzięli udział w 9 szkoleniach zorganizowanych przez Ministerstwo Finansów. Od stycznia 2022 r. Pracownicy wzięli udział w 80 szkoleniach, z których 46 zorganizowała Izba.

Dyrektor IAS monitorował terminowość dokonywania przez naczelników urzędów skarbowych zwrotów nadpłat wynikających ze złożonych przez podatników rozliczeń PIT za 2022 r. oraz wykorzystanie przez podległe jednostki instytucji nabyć sprawdzających oraz tymczasowego zajęcia ruchomości.

Izba osiągnęła planowaną wartość badanych mierników stopnia realizacji celów wyznaczonych przez Szefa Krajowej Administracji Skarbowej dotyczących dokonywania nabycia sprawdzającego.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie organów Krajowej Administracji Skarbowej do wdrożenia przepisów ustawy z 29 października 2021 r. (Polskiego Ładu).

Opis stanu faktycznego

1.1. Zgodnie § 60 pkt 8 Regulaminu Organizacyjnego Izby Administracji Skarbowej w Katowicach⁶ do obowiązków wszystkich pracowników należało dokonywanie bieżącej analizy zmian przepisów prawa z zakresu wykonywanych zadań i podnoszenie swoich kwalifikacji poprzez uczestnictwo w szkoleniach i samokształcenie.

(akta kontroli str. 7-89)

Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Katowicach nie przeprowadził formalnej analizy potrzeb szkoleniowych pracowników oraz funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej do zmian podatkowych wprowadzonych ustawą Polski Ład. Jak wyjaśniła Zastępca DIAS, „Dyrektor uznał, z uwagi na zakres i obszar wprowadzanych zmian, iż niezwłocznie należy przeszkolić wszystkich pracowników i funkcjonariuszy, którzy będą zaangażowani w bezpośrednią obsługę podatników, czynności sprawdzające,

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dz. U. z poz. 2105, ze zm., dalej: Polski Ład.

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Wprowadzonego zarządzeniem nr 142/2022 z 21 grudnia 2022 r. Dyrektora IAS w Katowicach, we wcześniejszych Regulaminach Organizacyjnych IAS obowiązki te ujęte były w § 58 (Regulamin Organizacyjny wprowadzony zarządzeniem nr 165/2021 z 30 grudnia 2021) oraz § 58 (Regulamin Organizacyjny wprowadzony zarządzeniem nr 43/2019)

postępowania podatkowe, jak również inne czynności, podczas których wiedza w zakresie zmian będzie mogła być wykorzystana.”

(akta kontroli str.131)

Zastępca DIAS wyjaśniła również, że braku analiz papierowych nie można jednocześnie utożsamiać z niewdrożeniem działań zmierzających do wyznaczenia priorytetów, przeanalizowania możliwości technicznych oraz ustalenia najbardziej efektywnych kanałów czy obszarów działalności urzędów, które należy objąć szkoleniami.

(akta kontroli str. 423)

Do przeszkolenia w pierwszej kolejności zostali wyznaczeni pracownicy z trzech komórek organizacyjnych Pionu Orzecznictwa Izby Administracji Skarbowej w Katowicach, tj.

- Pierwszego Działu Podatków Dochodowych (IOD-1),
- Drugiego Działu Podatków Dochodowych, Majątkowych i Sektorowych (IOD-2),
- Referatu Nadzoru nad Orzecznictwem i Rejestracji Podatkowej (ION),

odpowiedzialnych zgodnie z § 26 pkt 8 Regulaminu Organizacyjnego⁷ za wsparcie merytoryczne pracowników podległych urzędów w zakresie wprowadzonych zmian, w tym realizację szkoleń.

(akta kontroli str. 34-35,131)

Zgodnie z Kartami Zakresu Czynności Służbowych do zakresu zadań pracowników ww. działów należała m.in.

- bieżąca analiza przepisów prawa (...)
- koordynowanie (lub współpraca w zakresie) szkoleń, instruktarzy, spotkań roboczych i narad dla pracowników podległych urzędów oraz opracowywanie modułów szkoleniowych, w szczególności w zakresie orzecznictwa oraz wykonywania zadań KAS (...).

(akta kontroli str. 92-122)

Zastępca DIAS wskazała, że w pierwszej kolejności na szkolenia prowadzone przez pracowników Izby Administracji Skarbowej w Katowicach, ale również na szkolenia organizowane przez Ministerstwo Finansów i Krajową Szkołę Skarbowości, kierowani byli pracownicy odpowiedzialni za bezpośrednią obsługę podatników. Sukcesywnie do grona osób przeszkolonych zostali włączeni pracownicy dokonujący czynności sprawdzających i prowadzący postępowania podatkowe. W miarę możliwości szkolenia prowadzone były zarówno w formule on-line, przy wykorzystaniu platformy Teams, jak i stacjonarnie (...).”

(akta kontroli str.131)

W czerwcu 2022 r. DIAS pozyskał z podległych jednostek informacje o liczbie pracowników i funkcjonariuszy wymagających przeszkolenia. Na podstawie zebranych informacji opracowano harmonogramy szkoleń oraz dokonano podziału na grupy szkoleniowe.

W odniesieniu do wysłania zapytania do podległych jednostek w czerwcu 2022 r., tj. pół roku po wejściu ustawy Polski Ład⁸, Zastępca DIAS wyjaśniła, że powyższe związane było m.in. z koniecznością pozyskania informacji w zakresie pojawiających się zagadnień problematycznych ze strony podatników, a zatem pozyskania ze strony urzędów danych co do obszaru dalszego prowadzenia szkoleń/webinarów.

(akta kontroli str.131, 242-403, 654)

⁷ We wcześniejszych Regulaminach wymienionych w przypisie nr 15 były to odpowiednio: § 25 i § 25.

⁸ Ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 2022 r. (z wyjątkiem przepisów wskazanych w art. 89 pkt 1-8 tej ustawy, które weszły w życie we wskazanych tam terminach)

1.2. Cykl szkoleń pracowników i funkcjonariuszy IAS rozpoczął się 20 września 2021 r. webinarium zorganizowanym przez Ministerstwo Finansów. W IV kwartale 2021 r. pracownicy IAS wzięli udział w 9 szkoleniach⁹ organizowanych przez Ministerstwo Finansów. Tematyka szkoleń obejmowała m.in. ulgi dla małych i średnich firm, zmiany w skali podatkowej PIT, likwidację odliczenia od PIT składki zdrowotnej, inne zmiany istotne dla płatnika, ulgę dla klasy średniej, ulgę (PIT-0) dla rodzin 4+, ulgę (PIT-0) dla pracujących seniorów, nielegalne zatrudnienie - abolicja w zakresie zatrudnienia „na czarno” i „płacenia pod stołem”, ułatwienia dla korporacji, Estoński CIT 2.0

Dyrektor IAS wskazał, że „podejmując działania w zakresie wprowadzanych (...) zmian oparto się na założeniu, że pomimo przeprowadzonych przez Ministerstwo Finansów webinarów poświęconych ww. zmianom oraz obowiązku bieżącego samodoskonalenia pracowników, podjęto decyzję, że niezbędne jest zapewnienie przez pracodawcę jak najlepszego przygotowania do zadań w zakresie ww. zmian. Uznano tym samym, iż niezwłocznie należy przeszkolić wszystkich pracowników i funkcjonariuszy, którzy będą zaangażowani w bezpośrednią obsługę podatników, czynności sprawdzające, postępowania podatkowe, jak również inne czynności, podczas których wiedza w zakresie zmian będzie mogła być wykorzystana. Dlatego też, począwszy od 11 stycznia 2022 roku Pion IZPO rozpoczął cykl szkoleń w powyższym zakresie.

(akta kontroli str. 945, 961-968)

W okresie od 11 stycznia 2022 r. do 16 czerwca 2023 r. pracownicy IAS wzięli udział w 80 szkoleniach, w tym 46 z nich zorganizowała Izba. Szkolenia dotyczyły m.in. zmian w ustawie z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych¹⁰ wprowadzonych ustawą Polski Ład, wynagrodzeń w sferze budżetowej, podsumowania zmian w VAT w 2022 roku, konsekwencji podatkowych nielegalnego zatrudniania pracowników od 1 stycznia 2022 roku, nabycia sprawdzającego, nowych odliczeń w PIT, o których mowa w art. 26ha do 26hd ustawy o PIT, przedłużenia terminów poboru i przekazania przez niektórych płatników zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych, VAT dla usług finansowych, zmian do ryczału i karty podatkowej. Tematyka szkoleń obejmowała również zmiany ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej¹¹ oraz ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji¹²

Z ww. szkoleń w pierwszym kwartale 2023 r. IAS przeprowadziła m.in. 10 szkoleń, których tematyka obejmowała zmiany w ustawie o PIT wprowadzone ustawą Polski Ład oraz 7 szkoleń pn. „Polski Ład-wynagrodzenia w sferze budżetowej”.

W lutym 2022 r. pracownicy Izby wzięli udział w szkoleniu on-line organizowanym we współpracy z Krajową Szkołą Skarbowości za pomocą aplikacji Teams pn. „Tymczasowe zajęcie ruchomości”.

(akta kontroli str.659-663, 961-968)

⁹ 20.09.2021 r. Webinar z cyklu "Podatkowy restart gospodarki": Ulgi dla małych i średnich firm; 21.09.2021 r. Webinar z cyklu "Podatkowy restart gospodarki - pakiet dla biznesu": Podatek Bezgotówkowy; 28.09.2021 r. Webinar z cyklu "Podatkowy restart gospodarki - pakiet dla biznesu": Ulgi dla branży innowacyjnej; 29.09.2021 r. Webinar z cyklu "Podatkowy restart gospodarki - pakiet dla biznesu": Ułatwienia dla korporacji; 30.09.2021 r. Webinar z cyklu "Podatkowy restart gospodarki - pakiet dla biznesu": Estoński CIT 2.0; 18.11.2021 r. Webinar o tematyce m. in. ulg, rozwiązań podatkowych; 03.12.2021 r. Webinar o tematyce m. in. zmian w skali podatkowej PIT i ulg podatkowych; 13.12.2021 r. Webinar o tematyce m.in. podatek VAT, ulg podatkowych, podatników bezgotówkowych; 28.12.2021r. Webinar: Najważniejsze zmiany w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych na 2022 rok wprowadzone przepisami Polskiego Ładu

¹⁰ Dz.U. z 2022, poz. 2647, zwana dalej ustawą o PIT

¹¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 615, ze zm. zwana dalej ustawą o KAS.

¹² Dz. U. z 2022 r. poz.479, zwana dalej upea

Dyrektor IAS wyjaśnił, że przeprowadzona liczba szkoleń w stopniu wyczerpującym dała możliwość uczestnictwa wszystkim pracownikom podległych urzędów, jak również zaangażowanym w proces wdrażania zmian, pracownikom Izby Administracji Skarbowej.

(akta kontroli str. 972)

Zastępca DIAS wskazała, że „nie zostały stwierdzone rozbieżności między zrealizowaną a zakładaną tematyką szkoleń (organizowanych w celu przygotowania potrzebnych zasobów, wyspecjalizowanego personelu), niepozwalające na przygotowanie organów Krajowej Administracji Skarbowej do obsługi podatników i płatników.”

(akta kontroli str.133)

Część szkoleń organizowanych przez IAS była przedmiotem ocen uczestników, które w większości kształtowały się na poziomie 5 lub 6.

Zastępca DIAS wskazała, że z uwagi na fakt, że oceny dokonane przez uczestników oscylowały w przedziale 5 – 6 pkt, zarówno w zakresie oceny szkolenia, jak i oceny wykładowcy (przy przyjętej skali oceny od 1 – 6), oceny nie były poddawane szczegółowym analizom, jak również nie sporządzano dla Dyrektora Izby zbiorczych raportów w tym zakresie”.

(akta kontroli str.133, 405-415)

Od stycznia 2022 r. IAS przeprowadzała również akcje informacyjne, które polegały m.in. na udziale w live-chatach dla księgowych¹³, dyżurach eksperckich na telefon¹⁴, webinarach, w tym z przedsiębiorcami, prowadzeniu bazy wiedzy online oraz wywiadach radiowych¹⁵.

Informacje o podejmowanych działaniach były przesyłane cyklicznie w formie zestawień do Ministerstwa Finansów.

(akta kontroli str.248-404)

Zagadnienia odnoszące się do organizowanych szkoleń w IAS nie były w okresie objętym kontrolą przedmiotem audytu lub kontroli wewnętrznej.

Dyrektor IAS wskazał, że w trakcie kontroli NIK (październik 2023 r.) realizowane są zadania audytowe obejmujące m.in. system szkoleń wewnętrznych, w tym analizę identyfikowania potrzeb szkoleniowych i organizację szkoleń.

(akta kontroli str. 1003-1007)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Dyrektor IAS z opóźnieniem podejmował działania w celu ustalenia zapotrzebowania na szkolenia pracowników Izby oraz podległych jednostek.

Dyrektor nie dokonywał przed wejściem w życie ustawy Polski Ład bieżących analiz rzeczywistego zapotrzebowania na szkolenia pracowników, co skutkowało koniecznością przeprowadzenia zintensyfikowanych działań szkoleniowych w I kwartale 2022 r., już po wejściu w życie przepisów ustawy Polski Ład. Ponadto

¹³ cykl spotkań organizowany w turach tygodniowych od 8 stycznia 2022 r., w których eksperci Ministerstwa Finansów i Krajowej Administracji Skarbowej udzielali odpowiedzi na pytania dotyczące podatkowych aspektów Polskiego Ładu, w tym tych związanych z obliczaniem wynagrodzeń pracowników. Spotkania miały charakter otwarty, nie wymagały rejestracji i odbywały się za pomocą aplikacji TEAMS.

¹⁴ Forma informacyjna realizowana codziennie od stycznia 2022 r., w której eksperci KAS i ZUS odpowiadali na pytania podatników zgłoszonych telefonicznie. Część odpowiedzi była transmitowana w audycjach radiowych RMF FM.

¹⁵ 26 stycznia 2022, 28 stycznia 2022 r.

dopiero w czerwcu 2022 r. pozyskano z podległych jednostek informacje o liczbie pracowników i funkcjonariuszy wymagających przeszkolenia.

Dyrektor wskazał, że pracownicy Izby mieli zapewnioną możliwość uczestniczenia w szkoleniach organizowanych w IV kwartale 2021 r. przez Ministerstwo Finansów Departament Orzecznictwa Podatkowego w zakresie objętym zmianami. Dyrektor dodał, iż podejmując działania w zakresie wprowadzanych (...) zmian oparto się na założeniu, że pomimo przeprowadzonych przez Ministerstwo Finansów webinarów poświęconych ww. zmianom oraz obowiązku bieżącego samodoskonalenia pracowników, podjęto decyzję, że niezbędne jest zapewnienie przez pracodawcę jak najlepszego przygotowania do zadań w zakresie ww. zmian. Uznano tym samym, iż niezwłocznie należy przeszkolić wszystkich pracowników i funkcjonariuszy, którzy będą zaangażowani w bezpośrednią obsługę podatników, czynności sprawdzające, postępowania podatkowe, jak również inne czynności, podczas których wiedza w zakresie zmian będzie mogła być wykorzystana Dlatego też, począwszy od 11 stycznia 2022 roku Pion IZPO rozpoczął cykl szkoleń w powyższym zakresie.”

(akta kontroli str.961-968)

NIK zwraca uwagę, że brak bieżących analiz zapotrzebowania na szkolenia pracowników w IV kwartale 2021 skutkowało koniecznością przeprowadzenia zintensyfikowanych działań w 2022 r., już po wejściu w życie przepisów ustawy Polski Ład.

OCENA CZĄSTKOWA

Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Katowicach podejmował działania w celu przygotowania pracowników do wdrożenia zmian podatkowych wynikających z przepisów ustawy Polski Ład, jednak działania te podejmowane były z opóźnieniem. W IV kwartale 2021 określono, które działy merytoryczne organów administracji skarbowej powinny zostać przeszkolone w pierwszej kolejności, jednak nie przeprowadzono bieżących analiz rzeczywistego zapotrzebowania pracowników na szkolenia. Skutkiem powyższego była konieczność podjęcia zintensyfikowanych działań szkoleniowych od stycznia 2022 r., już po wejściu w życie przepisów ustawy Polski Ład. Izba Administracji Skarbowej w Katowicach prowadziła od stycznia 2022 r. intensywne działania szkoleniowe i informacyjne.

OBSZAR

2. Realizacja przez organy Krajowej Administracji Skarbowej wybranych działań, w tym dotyczących rozliczenia zeznań za 2022 r., dokonywania nabycia sprawdzającego oraz wykorzystania instytucji tymczasowego zajęcia ruchomości

Opis stanu faktycznego

2.1. DIAS monitorował terminowość dokonywania przez naczelników urzędów skarbowych zwrotów nadpłat wynikających ze złożonych przez podatników rozliczeń PIT za 2022 r. oraz podejmował działania zaradcze w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w tym zakresie.

Według stanu na 31 lipca 2023 r. w województwie śląskim złożono 1 881 864 zeznań PIT¹⁶ za 2022 r. z wykazaną kwotą nadpłaty, co stanowiło 84,6% liczby złożonych zeznań ogółem. Stosunek liczby zeznań PIT za 2021 r. z wykazaną kwotą nadpłaty do liczby zeznań ogółem wyniósł 76,7%¹⁷.

¹⁶ PIT-37, PIT-36, PIT-36S, PIT-28, PIT-28S, PIT-36L, PIT-36LS

¹⁷ Za 2021 r. wg stanu na 31 grudnia 2022 r. złożono 1 692 559 zeznań z wykazaną kwotą nadpłaty oraz 2 205 828 zeznań ogółem.

Kwota nadpłat do zwrotu według zeznań PIT za 2022 r. wyniosła 3 266 279 tys. zł, co stanowiło 176,1% kwoty nadpłat do zwrotu wynikającej z zeznań PIT¹⁸ za 2021 r. W 2023 r. (zeznania PIT za 2022 r.) w stosunku do roku 2022 (zeznania PIT za 2021 r.) zmniejszyła się zarówno liczba, jak i kwota, nadpłat zwróconych z opóźnieniem, spadek wyniósł odpowiednio 95% (liczba) i 70% (kwota).

Zwrócona z opóźnieniem kwota nadpłat wynikających z zeznań PIT za 2022 r. wyniosła 142 595,72 zł i dotyczyła 38 zeznań, w tym 34 złożonych w formie elektronicznej i 4 złożonych w formie papierowej. Nadpłaty zwrócone z opóźnieniem wynikające z zeznań PIT za 2022 r. wyniosły 0,004% kwoty nadpłat ogółem wynikających ze złożonych zeznań PIT za 2022 r.

Kwota nadpłat zwróconych z opóźnieniem wynikająca z zeznań PIT za 2021 r. wyniosła 475 208,99 zł i dotyczyła 762 zeznań, w tym 743 złożonych elektronicznie i 19 papierowo. Nadpłaty zwrócone z opóźnieniem wynikające z zeznań PIT za 2021 r. wyniosły 0,025% kwoty nadpłat ogółem wynikających ze złożonych zeznań PIT za 2021 r.

Odsetki za zwrot z opóźnieniem nadpłat wynikających z zeznań PIT za 2022 r. wyniosły 4 696 zł i stanowiły 33,2% (12 363 zł) kwoty odsetek naliczonych za zwrot nadpłat z opóźnieniem wynikających z zeznań PIT za 2021 r.

(akta kontroli str. 167-232)

Dyrektor IAS monitorował¹⁹ wysokość odsetek oraz przyczyny opóźnień zwrotów nadpłat, które w 2023²⁰ r. dotyczyły m.in. awarii systemu e-PIT w dniu 29 marca 2023 r. (1 przypadek), błędnej weryfikacji zeznania pod kątem wpłaconych zaliczek (2 przypadki), błędnej weryfikacji pod kątem zbiegu egzekucji (2 przypadki), nieprawidłowego naniesienia znacznika „BZ – błędne zaliczki”, co spowodowało, że nadpłata nie wygenerowała się w zestawieniu zwrotów oczekujących (3 przypadki), naniesienia znacznika „BD – błędna deklaracja” na zeznaniu w związku z czynnościami sprawdzającymi, które ostatecznie nie ujawniły nieprawidłowości (1 przypadek), otrzymania po terminie zwrotu informacji o planie spłat w związku upadłością konsumentką (1 przypadek), błędnie wprowadzonego rachunku bankowego (1 przypadek).

W zakresie nadpłat zwróconych z opóźnieniem wynikających z zeznań za 2021 r. 70% przypadków dotyczyło zeznań zaakceptowanych przez system w lipcu 2022 roku, co wynikało z błędu systemu. Pozostałe 30% przypadków dotyczyło błędnej obsługi dokumentów przez pracowników urzędów skarbowych, bądź błędu serwera Poczty Polskiej, gdzie konieczna była ponowna obsługa nadpłaty w systemie Poltax2B Plus z uwagi na informacje uzyskane z Centrum Kompetencyjnego Rozliczeń z Bydgoszczy.

(akta kontroli str. 167, 190-232)

Dyrektor IAS wskazał, że „wszelkie problemy (...) były zgłaszane przez Urzędy Skarbowe²¹ na bieżąco i omawiane (najczęściej za pośrednictwem MS TEAMS), w razie potrzeby były podejmowane próby ich rozwiązania w kontakcie z Ministerstwem Finansów, czego przykładem są m.in. propozycja zmian funkcjonalności Poltaxu2b Plus - AUTO-ZWROT podczas Telekonferencji z Ministerstwem Finansów (26.05.2023 r.), celem zwiększenia liczby automatycznej realizacji nadpłat”. Dyrektor dodał, że „za pośrednictwem MS TEAMS monitorowano również funkcjonowanie kolejnych etapów procesu obsługi zwrotów nadpłat

¹⁸ tj. 1 854 779,8 tys. zł.

¹⁹ Pismo z 25 lipca 2022 r. nr UNP: 2401-22-169914, pismo z 16 grudnia 2022 r. nr UNP:2401-22-284567, pismo z 28 grudnia 2022 r. nr UNP 2401-22-292512, e-maile Kierownika Działu Nadzoru nad Zarządzaniem Zaległościami z 16 marca 2023 r. oraz z 21 czerwca 2023 r., pismo z 17 sierpnia 2023 r. nr UNP 2401-23-184983.

²⁰ Zeznania za 2022 r.

²¹ Dalej: US

automatycznych (automatyczny generator zwrotów) i tych pozostałych do „ręcznej” obsługi”.

(akta kontroli str. 135)

2.2. Wytyczne w zakresie typowania podmiotów do objęcia nabyciami sprawdzającymi zawarte zostały w wytycznych Zastępcy Szefa Krajowej Administracji Skarbowej w sprawie nabycia sprawdzającego z 31 grudnia 2021 r. oraz uzupełniająco w wytycznych Zastępcy Szefa Krajowej Administracji Skarbowej w sprawie nabycia sprawdzającego w sieci Internet z października 2022 r. Wytyczne zostały przekazane do jednostek podległych odpowiednio 10 stycznia 2022 r. oraz 17 października 2022 r.

(akta kontroli str. 529-558)

W Izbie analizowano realizację nabycia sprawdzającego przez jednostki podległe, a nabycia sprawdzające były dokonywane w terminach określonych przez właściwy departament w Ministerstwie Finansów.

W okresie objętym kontrolą do IAS wpłynęły dwa pisma z Departamentu Zwalczenia Przemocności Ekonomicznej w Ministerstwie Finansów ze wskazaniem podmiotów do nabycia sprawdzającego wytypowanych na podstawie analiz centralnych.

Pierwszy wykaz wpłynął wraz z pismem²² z 22 grudnia 2021 r. i dotyczył podmiotów obowiązanych do prowadzenia ewidencji z wykorzystaniem kas rejestrujących online, które winny być przedmiotem nabycia sprawdzającego. Zestawienie obejmowało podmioty, którym wydano koncesje na obrót paliwami ciekłymi i u których zdiagnozowano podwyższone ryzyko nieprawidłowości. W dniu 11 stycznia 2022 r. Dyrektor IAS skierował do jednostek podległych polecenie przeprowadzenia akcji obejmującej nabycia sprawdzające oraz weryfikację realizacji obowiązku posiadania kas rejestrujących online. Termin akcji Dyrektor IAS wyznaczył na 4 marca 2022 r. W dniu 31 marca 2022 r. Dyrektor IAS przekazał²³ do Ministerstwa Finansów wyniki akcji, które obejmowały 83 podmioty objęte akcją, 32 nabycia sprawdzające oraz 11 stwierdzonych nieprawidłowości w ramach nabyć sprawdzających. W wyniku akcji nałożono grzywny w wysokości 5650 zł.

Drugi wykaz został przekazany przez ww. Departament pismem²⁴ z 24 kwietnia 2022 r. Wykaz obejmował podmioty obowiązane do prowadzenia ewidencji z wykorzystaniem kas rejestrujących online, w których zdiagnozowano ryzyko braku ewidencjonowania sprzedaży towarów/usług w sytuacji płatności gotówką. W dniu 4 maja 2022 r. Dyrektor IAS skierował do jednostek podległych polecenie przeprowadzenia akcji obejmującej ww. nabycia sprawdzające. Wyniki akcji zostały przekazane²⁵ do Ministerstwa Finansów w dniu 14 czerwca 2022 r. Zgodnie z przekazanymi danymi nabycia sprawdzające przeprowadzono w 39 przypadkach, w 10 przypadkach stwierdzono nieprawidłowości, w wyniku których nałożono 10 mandatów na łączną kwotę 5 760 zł.

(akta kontroli str. 559-572)

W okresie objętym kontrolą (do 30 czerwca 2023 r.) przeprowadzono dwie analizy regionalne. Analizy dotyczyły podmiotów paliwowych oraz branży jubilerskiej. Natomiast w lipcu 2023 r. sporządzono raport z analizy podmiotów lombardowych.

²² Nr DZP8.K077.135.2021

²³ Pismo nr 2401-22-075074

²⁴ Nr 2401-22-103667

²⁵ Pismo nr 2401-22-137411

Analiza podmiotów paliwowych została przeprowadzona w 2022 r. Pismem²⁶ z 28 marca 2022 r. skierowano do komórki ICR²⁷ wnioski o analizę ryzyka dotyczącą podmiotów prowadzących obrót gazem w butlach na wymianę. Raport z analizy podmiotowej z 30 czerwca 2022 r. został przekazany do Śląskiego Urzędu Celno-Skarbowego w Katowicach²⁸ 7 września 2022 r. celem służbowego wykorzystania z terminem realizacji do 31 grudnia 2022 r. W piśmie wskazano, że wyniki podjętych działań należy ująć w systemie ZISAR²⁹.

Z-ca Dyrektora IAS wyjaśniła, że „od 4 lipca do 28 sierpnia 2022 r. urzędy skarbowe województwa śląskiego realizowały działania związane z akcją LATO. Analizę zakończono propozycją przekazania do właściwych urzędów skarbowych po zakończeniu akcji LATO”.

(akta kontroli str. 139, 418, 454-462)

Z-ca Dyrektora wyjaśniła również, że „w zakresie wykorzystania przez Śląski UCS wykazu wytypowanych podmiotów dokonujących sprzedaży gazu w butlach, przekazanego do Śląskiego UCS, czynności monitorowane były w systemie ZISAR. Wykaz wytypowanych podmiotów dokonujących sprzedaży gazu w butlach został przekazany jako materiał pomocniczy do wykorzystania w ramach nabyć sprawdzających. Z danych z ZISAR wynika, że Śląski UCS przeprowadził nabycia sprawdzające wobec 2 wskazanych na liście podmiotów. Wobec jednego z podmiotów nie stwierdzono nieprawidłowości. Wobec drugiego z podmiotów stwierdzono brak ewidencjonowania na kasie fiskalnej sprzedaży butli gazowych i w efekcie nałożono mandat karny w kwocie 2 tys. zł.”

Raporty z analizy branży jubilerskiej (z 26 czerwca 2023 r.) oraz lombardów (z 11 lipca 2023 r.) zostały przekazane do naczelników urzędów skarbowych oraz Naczelnika Śląskiego Urzędu Celno-Skarbowego odpowiednio 4 i 12 lipca 2023 r. w celu wykorzystania w akcji LATO 2023.

Zgodnie z przekazanymi danymi jednostki podległe IAS w Katowicach w okresie od 3 lipca do 20 sierpnia 2023 r. dokonały 2432 nabyć sprawdzających wydając 586 mandatów na łączną kwotę 1 005,8 tys. zł, co stanowiło 19,2% kwoty mandatów wydanych przez wszystkie jednostki w Polsce i było najwyższą kwotą w całym kraju.

(akta kontroli str. 454-508, 575)

Szef Krajowej Administracji Skarbowej przydzielił Dyrektorowi IAS na 2022 r. kwotę funduszu nabyć sprawdzających w wysokości 1 044 tys. zł, natomiast na 2023 r. kwotę w wysokości 208,9 tys. zł. Plan na 2022 r. został zmniejszony do 92,2 tys. zł.

Stopień wykorzystania ww. funduszu w 2022 r. wyniósł 71,3 tys. zł (889 tys. zł zwrócono do budżetu państwa, a 62,8 tys. zł zablokowano, a do 30 czerwca 2023 r. wykorzystano 114,8 tys. zł.

Efektywność³⁰ wydatków poniesionych na nabycia sprawdzające w 2022 r. oraz w I półroczu 2023 r. wyniosła odpowiednio 1546% i 514,3%.

(akta kontroli str. 1001-1002)

W okresie od 1 stycznia 2022 r. do 30 czerwca 2023 r. w województwie śląskim dokonano 8150 nabyć sprawdzających, z czego 6339 nabyć zostało dokonanych przez naczelników urzędów skarbowych (w tym 4613 w 2022 r. i 1726 w I półroczu

²⁶ Nr 2401-22-066365

²⁷ Referat Zarządzania Ryzykiem.

²⁸ Dalej UCS

²⁹ Zintegrowany System Analizy Ryzyka

³⁰ mierzona relacją kwoty, na którą sprawdzający wystawili mandaty karne w danym okresie do kwoty środków przyznanych IAS z funduszu na ten okres

2023 r.), a 1811 przez naczelnika urzędu celno-skarbowego (w tym 574 w 2022 r. i 1237 w I półroczu 2023 r.).

Z nabyć dokonanych przez naczelników urzędów skarbowych 42,3% (2680) zostało zakończonych protokołem, w tym 20% protokołem w związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości o których mowa w art. 94t ust. 1 pkt 1. ustawy o KAS, a 57,7% zostało zakończonych notatką.

Z nabyć sprawdzających dokonanych przez naczelnika UCS 46,3% (839) zostało zakończonych protokołem, w tym 27,5% w związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości, o których mowa w art. 94t ust. 1 pkt 1 ustawy o KAS, a 53,7% zostało zakończonych notatką.

W wyniku przeprowadzonych nabyć sprawdzających w okresie 1 stycznia 2022 r. do 30 czerwca 2023 r. nałożono grzywny w łącznej wysokości 2 492,65 tys. zł, z czego grzywny w wysokości 1 656,12 tys. zł (66,4%) zostały nałożone przez naczelników urzędów skarbowych³¹, a w wysokości 836,5 tys. zł (33,6%) przez Naczelnika UCS. W 2022 r. nałożono grzywny w wysokości 1 423 tys. zł, natomiast w I półroczu 2023 r. nałożono grzywny w wysokości 1 069,65 tys. zł.

Łącznie (na dzień 31 lipca 2023 r.) wyegzekwowano 93% kwoty nałożonych grzywien. W okresie od 1 stycznia 2022 r. do 30 czerwca 2023 r. dokonano 11 zajęć zakończonych protokołem w związku ze stwierdzeniem nieprawidłowości, o których mowa w art. 94t ust 1 pkt 2 w zw. z art. 94p ust. 3 ustawy o KAS. Przyczynami zatrzymania lub dokonania zajęcia albo zabezpieczenia towaru były: sprzedaż akcesoriów do papierosów elektronicznych bez znaków akcyzy (6 przypadków), sprzedaż suszu bez znaków akcyzy (4 przypadki) oraz sprzedaż perfum z naruszeniem własności intelektualnej (1 przypadek).

(akta kontroli str. 951-953, 1000)

Dyrektor IAS monitorował występowanie przypadków, polegających na co najmniej trzykrotnym nałożeniu mandatu karnego na tego samego podatnika. Jak wskazał Dyrektor analiza podatników, którzy co najmniej trzykrotnie otrzymali mandat karny za niewywiązywanie się z obowiązku ewidencjonowania sprzedaży przy zastosowaniu kasy rejestrującej lub wydawania paragonu fiskalnego została przekazana członkom zespołu Akcja Lato 2023.

(akta kontroli str.946, 953-958)

W okresie objętym kontrolą przeprowadzono z inicjatywy Dyrektora IAS w Katowicach m.in. następujące akcje, bez wskazania podmiotów, związane z nabyciami sprawdzającymi:

1. W dniu 24 października 2022 r. skierowano do jednostek podległych wskazania³² dotyczące koncentracji instytucji nabycia sprawdzającego w odniesieniu do podmiotów dokonujących sprzedaży artykułów nagrobkowych oraz dokonujących sezonowej wymiany opon (tzw. „akcja znicz” oraz „akcja opona”).

W wyniku akcji nałożono³³ 286 mandatów na łączną kwotę 369,4 tys. zł

2. W dniu 2 marca 2023 skierowano do jednostek podległych pismo³⁴, w którym zawarto rekomendacje o wzmożeniu działań w formie m.in. nabyć sprawdzających w punktach, w których występuje w tym okresie zwiększona sprzedaż.

³¹ Dalej: NUS

³² Pismem nr UNP 2401-22-235853

³³ Dane dotyczą wszystkich działań sprawdzających, tj. nabyć sprawdzających, czynności mandatowych i kontroli celno-skarbowych.

³⁴ UNP 2410-23-049985

W wyniku akcji nałożono³⁵ 114 mandatów na łączną kwotę 177,7 tys. zł.

3. W dniu 4 kwietnia 2023 r. skierowano do jednostek podległych pismo³⁶ w sprawie „akcji opona”.

W wyniku akcji nałożono 167 mandatów na łączną kwotę 94,5 tys. zł.

(akta kontroli str. 591-601)

W sierpniu 2023 r. zgłoszono propozycję tematu do omówienia na spotkaniu z przedstawicielami Wydziału Kontroli Podatku od Towarów i Usług Departamentu Nadzoru nad Kontrolami w Ministerstwie Finansów dotyczącego nieprawidłowości w stosowaniu stawki VAT na żywność.

(akta kontroli str. 1003)

Z-ca Dyrektora wskazała, że „Dyrektor Izby Administracji Skarbowej sprawuje nadzór nad prawidłowością przeprowadzanych przez podległych NUS oraz Naczelnika Śląskiego UCS nabyć sprawdzających, poprzez bieżącą współpracę z urzędami skarbowymi i UCS, rozwiązywanie zgłaszanych przez US³⁷ i UCS problemów i udzielanie wyjaśnień dotyczących prowadzonych nabyć sprawdzających, przekazywanie do US i UCS stanowiska koordynatora prowadzonych operacji (funkcję tę pełniła wyznaczona przez Ministerstwo Finansów dla danej operacji Izba Administracji Skarbowej) i stanowiska Ministerstwa Finansów w kwestii zgłaszanych problemów, czuwanie nad terminowością podejmowanych działań”.

(akta kontroli str.130-158)

Dyrektor IAS nadzorował podległe jednostki w zakresie wykonywania, w ciągu 5 dni od daty zgłoszenia, nabyć sprawdzających, których źródłem jest Krajowy Telefon Interwencyjny KAS³⁸. W pismach³⁹ kierowanych do podległych urzędów skarbowych oraz Śląskiego UCS przypomniano o obowiązującym terminie do przeprowadzenia nabyć sprawdzających, gdy źródłem zlecenia jest system KTI KAS.

Dyrektor wskazał, iż „w związku z brakiem w systemie KTI KAS raportów umożliwiających nadzór nad podejmowaniem działań przez urzędy, Koordynator S_KTI_KAS województwa śląskiego, działając w ścisłej współpracy i porozumieniu z administratorem głównym KTI w Ministerstwie Finansów, zawnioskował 10 maja 2023 roku o raport niestandardowy. Pozyskany od administratora głównego raport, zawierał wykaz zgłoszeń KTI, z możliwością wyfiltrowania zgłoszeń z aplikacji eParagony, zakończonych nabyciem sprawdzającym”.

W piśmie⁴⁰ z 31 lipca 2023 roku, przekazano ww. zestawienie podległym urzędom i polecono dokonanie aktualizacji danych w Systemie S_KTI_KAS.

(akta kontroli str. 969-990)

Jednocześnie Dyrektor wskazał, że Urzędy skarbowe nie informowały o trudnościach w przeprowadzaniu nabycia sprawdzającego w przypadku, gdy źródłem zlecenia jest system KTI KAS, tj. 5 w ciągu dni roboczych.

(akta kontroli str. od 963-966)

³⁵ Dane dotyczą wszystkich działań sprawdzających, tj. nabyć sprawdzających, czynności mandatowych i kontroli celno-skarbowych.

³⁶ UNP 2401-23-083393

³⁷ Urzędy skarbowe

³⁸ Dalej KTI

³⁹ nr 2401-ICR.4020.5.2023.1 z 1 lutego 2023 roku i nr 2401-ICR.4020.5.2023.10 z 31 lipca 2023 roku

⁴⁰ nr 2401-ICR.4020.5.2023.10 UNP 2401-23-164318

2.3. W okresie objętym kontrolą do IAS w Katowicach wpłynęły następujące wytyczne lub pisma wyjaśniające dotyczące TZR, które zostały następnie przekazane jednostkom podległym:

1. Pismo⁴¹ Departamentu Poboru Podatków Ministerstwa Finansów z 29 grudnia 2021 r., zawierające wyjaśnienia w sprawie instytucji tymczasowego zajęcia ruchomości. Pismo zostało przekazane⁴² jednostkom podległym 30 grudnia 2021 r.
2. Pismo⁴³ Departamentu Zwalczenia Przeszeczności Ekonomicznej Ministerstwa Finansów z 30 grudnia 2021 r., dotyczące instytucji tymczasowego zajęcia ruchomości wraz z zatwierdzonymi „Wytycznymi w sprawie tymczasowego zajęcia ruchomości”. Pismo zostało przekazane⁴⁴ jednostkom podległym 30 grudnia 2021 r.
3. Pismo⁴⁵ Departamentu Poboru Podatków Ministerstwa Finansów z 27 stycznia 2022 r., zawierające wytyczne w sprawie instytucji tymczasowego zajęcia ruchomości, w tym kwestii dozoru nad ruchomością podlegającą tymczasowemu zajęciu. Pismo zostało przekazane⁴⁶ jednostkom podległym 28 stycznia 2021 r.
4. Pismo⁴⁷ Departamentu Zwalczenia Przeszeczności Ekonomicznej Ministerstwa Finansów z 28 stycznia 2022 r. zawierające odpowiedzi na pytania w zakresie tymczasowego zajęcia ruchomości, które zostały zgłoszone podczas webinaru zorganizowanego 19 stycznia 2022 r. Pismo⁴⁸ przekazujące jednostkom podległym ww. informacje zostało wysłane 31 stycznia 2022 r.
5. Pismo⁴⁹ Departamentu Zwalczenia Przeszeczności Ekonomicznej Ministerstwa Finansów z 10 lutego 2022 r. odnośnie wsparcia dla funkcjonariuszy w realizacji zadań w zakresie tymczasowego zajęcia ruchomości.
6. Pismo⁵⁰ Departamentu Zwalczenia Przeszeczności Ekonomicznej Ministerstwa Finansów z 25 marca 2022 roku zawierające uzgodnione z Departamentem Poboru Podatków odpowiedzi na pytania w zakresie tymczasowego zajęcia ruchomości, które zostały zgłoszone podczas przeprowadzonych szkoleń w lutym 2022 r. Pismo zostało przekazane⁵¹ jednostkom podległym 25 marca 2022 r.
7. Pismo⁵² Departamentu Zwalczenia Przeszeczności Ekonomicznej Ministerstwa Finansów z 25 marca 2022 r. dotyczące instytucji tymczasowego zajęcia ruchomości wraz z doprecyzowanymi i ujednoczonymi „Wytycznymi w sprawie tymczasowego zajęcia ruchomości”. Doprecyzowanie dotyczyło zasadności zajmowania ruchomości o niskiej wartości oraz środków pieniężnych (rozdział 6 wytycznych „Założenia realizacji TZR”). Pismo zostało przekazane⁵³ jednostkom podległym 28 marca 2022 r.
8. Pismo⁵⁴ Departamentu Zwalczenia Przeszeczności Ekonomicznej Ministerstwa Finansów z 27 czerwca 2022 r., zawierające sprostowanie odpowiedzi udzielonej

⁴¹ Nr DPP9.8623.7.2021

⁴² Pismem nr 2401-21-281448

⁴³ Nr DZP8.K0112.3.2021

⁴⁴ Pismem nr 2401-21-281810

⁴⁵ Nr DPP9.8623.7.2021

⁴⁶ Pismem nr 2401-22-021635

⁴⁷ Nr DZP8.K0112.3.2021

⁴⁸ Nr 2401-22-022636

⁴⁹ Nr DZP8.K0112.3.2021

⁵⁰ Nr DZP8.K0112.3.2021

⁵¹ Pismem nr 2401-22-070616

⁵² Nr DZP8.K0112.3.2021

⁵³ Pismem nr 2401-22-071280

⁵⁴ Nr DZP8.8621.2.2022

na pytanie nr 23 w zakresie instytucji tymczasowego zajęcia ruchomości, zgłoszone podczas szkoleń przeprowadzonych w lutym 2022 r. Pismo zostało przekazane⁵⁵ jednostkom podległym 1 lipca 2022 r. wraz z odpowiedzią Departamentu Zwalczania Przemocności Ekonomicznej Ministerstwa Finansów z 27 czerwca 2022 r. na pismo⁵⁶ Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Katowicach z 1 kwietnia 2022 r., którym zwrócono się z prośbą o zajęcie stanowiska w kwestii możliwości i zasadności stosowania ww. instytucji do ruchomości importowanych spoza Unii Europejskiej, od których nie zostało zapłacone cło – w związku z pojawiającymi się wątpliwościami.

9. Pismo⁵⁷ Departamentu Poboru Podatków Ministerstwa Finansów z 8 września 2022 r., dotyczące analizy ankiet wypełnianych w związku z TZR oraz nieprawidłowości w pracy organów egzekucyjnych związanych ze stosowaniem TZR stwierdzonych w trakcie analizy ww. ankiet. W związku z ww. pismem Dyrektor IAS 13 września 2022 r. przekazał do jednostek podległych ww. pismo z opisem stwierdzonych dwóch nieprawidłowości wraz z poleceniem wzmożonego nadzoru nad wykonywaniem zadań przez organy egzekucyjne.
10. Pismo⁵⁸ Departamentu Poboru Podatków w Ministerstwie Finansów znak z 5 października 2022 r., informujące o zmianie z dniem 1 listopada 2022 r. parametru skryptu służącego do pozyskiwania danych z EGAPOLTAX na potrzeby TZR. Pismo zostało przekazane⁵⁹ jednostkom podległym 11 października 2022 r.
11. Pismo⁶⁰ Departamentu Poboru Podatków Ministerstwa Finansów z 24 lipca 2023 r. zawierające wyjaśnienia w zakresie postępowania organu egzekucyjnego przy szacowaniu wartości ruchomości będących przedmiotem tymczasowego zajęcia. Pismo przekazano⁶¹ jednostkom podległym 25 lipca 2023 r.

Ponadto, w dniu 13 stycznia 2023 r. skierowano do podległych jednostek pismo⁶² przypominające o sposobie postępowania z protokołami tymczasowego zajęcia ruchomości oraz zajętej ruchomością po zatwierdzeniu protokołu TZR.

(akta kontroli str. 144-145)

Izba Administracji Skarbowej w Katowicach podpisała z wykonawcami usług umowy w roku 2022 dotyczące m.in.

1. przewozu towarów wraz z usługą załadunku i rozładunku - umowa numer 249/2021 z dnia 21 grudnia 2021 roku,
 2. przechowywania zajętych lub zatrzymanych pojazdów lub towarów na parkingach strzeżonych - 6 umów zawartych 27 stycznia 2022 r. z 6 podmiotami.
- Jednocześnie IAS w Katowicach dysponował sześcioma magazynami likwidacyjno-depozytowymi o łącznej powierzchni przekraczającej 15 tys. m².

Informacje dotyczące zawartych umów zostały przekazane do jednostek podległych pismami z 21 grudnia 2021 r., 16 lutego 2022 r. oraz 11 marca 2022 r.

W dniu 9 lutego 2023 r. Zastępca DIAS przekazał jednostkom podległym pismo wskazujące, że po analizie wykorzystania powierzchni na parkingach strzeżonych

⁵⁵ nr 2401-22-151158

⁵⁶ nr 2401-IEE.711.313.2022.1/AD

⁵⁷ nr DPP3.855.4.2022

⁵⁸ Nr DPP3.853.7.2022

⁵⁹ Pismem nr 2401-22-226300

⁶⁰ DPP3.851.18.2023

⁶¹ Pismem nr 2401-23-167063

⁶² Nr 2401-23-010250

obcych podjęto decyzję o niepodpisywaniu nowych umów na 2023 r. Analiza wskazała, że pojazdy są przewożone do magazynów depozytowo-likwidacyjnych.

(akta kontroli str. 602-632, 990-996)

W okresie objętym kontrolą sporządzono 71 protokołów TZR obejmujących dochodzone należności w wysokości 9 619 tys. zł. W I połowie 2023 r. sporządzono 33 protokoły, co stanowiło 173% liczby protokołów wystawionych w I połowie 2022 r. (19), jak i II połowie 2022 r. (19). W okresie objętym kontrolą wydano 54 postanowienia o zatwierdzeniu TZR (76% liczby wydanych protokołów). Analiza procentowego udziału odmów zatwierdzenia TZR w poszczególnych półroczach okresu objętego kontrolą w stosunku do liczby wydanych protokołów wskazuje na trend malejący. W I połowie 2022 r. odmówiono zatwierdzenia TZR w sześciu przypadkach (31,6% wystawionych protokołów), w drugim półroczu 2022 odmówiono zatwierdzenia w pięciu przypadkach (26,3%), natomiast w I półroczu 2023 r. odmówiono zatwierdzenia w 2 przypadkach (6%).

W wyniku zastosowania TZR uzyskano, w większości w wyniku spłat dłużników, 1 219 tys. zł (12,7% dochodzonych należności), w tym 154 tys. przed zatwierdzeniem TZR przez organ egzekucyjny.

(akta kontroli str. 158-159, 999)

Ustalenie funkcjonariuszy, czy zachodzą przesłanki do zastosowania instytucji TZR (w szczególności czy wobec kontrolowanego podmiotu naczelnik urzędu skarbowego prowadzi egzekucję administracyjną na podstawie tytułów wykonawczych obejmujących należności pieniężne łącznie przekraczające 10 000 zł) odbywało się na podstawie systemu ZISAR oraz SENT.

Z-ca Dyrektora wskazała, że „Informacje o wszystkich zaległościach objętych tytułami egzekucyjnymi są wprowadzane automatycznie do systemu ZISAR. Informacje te są dostępne w systemie ZISAR w module POLTAX REJESTR DŁUŻNIKÓW („wersja zagregowana”). Informacje o tym, że kontrolowany podmiot jest dłużnikiem, są również dostępne w systemie SENT w rejestrze zgłoszeń w zakładce DYREKTYWY oraz w systemie CKD. Narzędzia te powstały na poziomie centralnym. Moduły w systemach ZISAR i SENT zostały wprowadzone w styczniu 2022 roku, w tym samym czasie, co wytyczne w sprawie tymczasowego zajęcia ruchomości.”

(akta kontroli str. 644-645)

Z-ca Dyrektora wskazała m.in. następujące okoliczności wpływające na efektywność TZR:

1. Brak możliwości dokonania TZR na ruchomości jednej ze spółek będących dłużnikami ze względu na fakt, że Spółka w swojej działalności wykorzystuje pojazdy niebędące jej własnością. Zwrócono jednak uwagę na dużą ilość świadczonych przez Spółkę usług, których w znacznej części odbiorcą był jeden przedsiębiorca. Powyższa informacja została przekazana do NUS w Wodzisławiu Śląskim w piśmie⁶³ DIAS z 28 lipca 2022 r., wraz z poleceniem przeanalizowania sytuacji Spółki w plikach JPK w aplikacji WRO-System oraz dokonania stosownych zajęć. W informacji zwrotnej z 9 sierpnia 2022 r. NUS w Wodzisławiu Śląskim poinformował DIAS o dokonanych zajęciach i wyegzekwowanych od Spółki kwotach.

2. Pismem⁶⁴ z 13 stycznia 2023 r. zwrócono się do NUS w Dąbrowie Górniczej o wyjaśnienie przyczyn odmowy zatwierdzenia protokołów tymczasowego zajęcia ruchomości z 19 i 30 grudnia 2022 r. W odpowiedzi⁶⁵ NUS w Dąbrowie Górniczej wskazał, że odmowy zatwierdzenia protokołów TZR dokonał w oparciu o art. 97 § 5⁶⁶

⁶³ nr 2401-IEE.033.40.2022.1/MSL UNP: 2401-22-173059

⁶⁴ nr 2401-IEE.033.9.2023.1/MSL UNP: 2401-23-010564, DIAS

⁶⁵ nr 2411-SEE.7157110.1.2023.1.AS UNP: 2401-23-012958

⁶⁶

ustawy z 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji⁶⁷. Ponadto w piśmie wskazano, że 17 stycznia 2023 r. zamieszczono ogłoszenie o sprzedaży zajętych ruchomości w trybie art. 107a upea na stronie BIP i tablicy ogłoszeń urzędu. Natomiast w piśmie⁶⁸ z 20.03.2023 r. NUS w Dąbrowie Górniczej przekazał informację odnośnie braku ofert do przetargu i wyznaczeniu licytacji zajętych ruchomości.

(akta kontroli str. 146-147)

Dyrektor IAS monitorował liczbę oraz efekty zastosowania TZR. Naczelnik Śląskiego UCS przekazywał Dyrektorowi IAS sprawozdania miesięczne w formie Rejestru tymczasowych zajęć towarów. Sprawozdania były przekazywane do Pionu Poboru i Egzekucji (IZPE) oraz Pionu Kontroli Cła i Audytu (IZPC). Naczelnik Śląskiego Urzędu Celno-Skarbowego przekazywał również do wiadomości Pionu Poboru i Egzekucji (IZPE) przygotowywane dla Ministerstwa Finansów sprawozdania kwartalne Sprawozdanie UCS w sprawie TZR (opracowywane w narzędziu MS FORMS).

W przypadku stwierdzenia niepodjęcia przez organ egzekucyjny czynności mających na celu sprzedaż ruchomości objętej TZR kierowano do naczelników urzędów skarbowych pisma⁶⁹ odnośnie wskazania przyczyn braku aktywności w tym zakresie. W większości przypadków przyczyną była egzekucja z innych składników majątkowych zobowiązanych.

(akta kontroli str. 525, 685-743)

Zastępca Dyrektora IAS w Katowicach, kierujący Pionem IZPC, współorganizował kilkietapowy proces szkolenia dla pracowników i funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej wykonujących zadania w zakresie TZR.

Z-ca Dyrektora wskazała, że w celu wdrożenia i wzrostu stopnia wykorzystania TZR nadzorowano bieżące wykonywanie czynności związanych z TZR przez funkcjonariuszy Śląskiego UCS w Katowicach poprzez:

- analizę wystarczalności posiadanych przez Śląski UCS w Katowicach powierzchni magazynowych dla potrzeb TZR,
- analizę współpracy i kanałów wymiany informacji Śląskiego UCS w Katowicach z właściwymi dla TZR organami egzekucyjnymi,
- kontrolę merytoryczną oraz formalną sprawozdawczości w zakresie TZR,
- organizację współpracy podległych Pionów IAS w Katowicach z urzędami skarbowymi oraz Śląskim UCS w zakresie wykonywania zadań realizacyjnych TZR.

Z-ca Dyrektora dodała, że „Śląski Urząd Celno-Skarbowy osiągał w ramach realizacji zajęć TZR zadowalające wyniki. Każdy zatrzymywany na drodze pojazd do kontroli celno-skarbowej przez funkcjonariuszy UCS był weryfikowany w systemach pod kątem zastosowania TZR (czy nie jest dłużnikiem właściciel pojazdu bądź przewożonego towaru). Dodatkowo Śląski UCS podejmował działania nacelowane stricte na dłużników – na podstawie m.in. danych z bazy SENT typował przewoźników, którzy zgodnie ze zgłoszeniem mieli jechać określoną trasą – celem ich ewentualnego zatrzymania do kontroli celno-skarbowej i zastosowania TZR.”

(akta kontroli str. 647-648)

Dyrektor IAS monitorował przypadki odstąpienia w toku kontroli celno-skarbowej od zastosowania TZR. Z-ca Dyrektora wskazała, że przyczynami odstąpienia od zastosowania tymczasowego zajęcia ruchomości były m.in. następujące sytuacje:

⁶⁷ Dz. U. z 2022 r., poz. 479, ze zm. Dalej: upea.

⁶⁸ nr 2401-2411-SEE.7110.3.2023.1 UNP: 2401-23-066802

⁶⁹ Pismo z 4.04.2022 r., nr 2401-IEE.033.23.2022.1/MSL UNP: 2401-22-078828, pismo z 10.02.2023 r., nr 2401-IEE.7190.44.2023.2 UNP: 2401-23-034382, Pismo z 10.02.2023 r., nr 2401-IEE.7190.44.2023.1 UNP: 2401-23-034290

- środki przewozowe nie należały do dłużnika (na przykład pojazdy były „w leasingu”),
- środki przewozowe były już wcześniej zajęte w ramach tymczasowego zajęcia ruchomości,
- wartości towarów w ramach dotychczasowych tymczasowych zajęć ruchomości przekroczyły kwotę zaległości,
- zaległość zabezpieczona była wpisem do hipoteki.

Z-ca Dyrektora dodała, że „Informacje dotyczące TZR znajdują się w systemie SENT w formie DYREKTYW. DYREKTYWA wymusza podjęcie działań w toku prowadzonej kontroli celno-skarbowej. Odstąpienie od realizacji DYREKTYWY musi być uzasadnione i podlega rejestracji w systemie. Realizacja DYREKTYW jest monitorowana przez Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Katowicach jak i Ministerstwo Finansów.”.

(akta kontroli str. 525-526)

W IAS nie były prowadzone analizy regionalne oraz tworzone listy dłużników, u których była prowadzona kontrola celno-skarbowa i mogło mieć zastosowanie TZR. Z-ca Dyrektora wyjaśniła, że „(...) Informacje są dostępne w systemie ZISAR w module POLTAX REJESTR DŁUŻNIKÓW („wersja zagregowana”). Działania w tym zakresie (prowadzenie analiz, tworzenie list dłużników) byłyby powieleniem czynności prowadzonych systemowo.”.

Z-ca Dyrektora wskazała ponadto, że do IAS nie wpłynęły wyniki analiz prowadzonych centralnie.

(akta kontroli str. 148-149, 526)

Dyrektor IAS monitorował prawidłowość wykorzystania instytucji TZR, w tym zasadność wydawania przez organy egzekucyjne postanowień o odmowie zatwierdzenia tymczasowego zajęcia ruchomości lub postanowień o zatwierdzeniu tymczasowego zajęcia ruchomości w części, a także przypadki niewydania postanowienia w sprawie TZR w ciągu 96 godzin od momentu podpisania protokołu TZR przez funkcjonariusza dokonującego zajęcia. Działania ww. zakresie koncentrowały się m.in. na prowadzeniu szkoleń oraz analizie cyklicznych ankiet przekazywanych do Ministerstwa Finansów przez organy egzekucyjne. Nieprawidłowości w działaniu podległych jednostek były wyjaśniane mailowo lub pisemnie, poprzez kierowanie indywidualnych pism do naczelników poszczególnych urzędów skarbowych. W okresie objętym kontrolą wysyłano również pisma przypominające o wybranych aspektach instytucji TZR.

(akta kontroli str.708-733)

W okresie objętym kontrolą w 13 przypadkach odmówiono zatwierdzenia TZR, w trzech przypadkach nie wydano postanowienia o zatwierdzeniu TZR oraz w jednym przypadku zatwierdzono TZR w części.

Przyczynami odmowy zatwierdzenia TZR były. braki formalne protokołu TZR (pięć przypadków), spłata należności wynikających z tytułu wykonawczego wskazanego w protokole TZR (trzy przypadki), objęcie należności z tytułu wykonawczego wskazanego w protokole układem ratałnym (jeden przypadek), zbiegu egzekucji (jeden przypadek), w dwóch przypadkach organ egzekucyjny odmówił zatwierdzenia protokołu TZR z uwagi na zabezpieczenie ruchomości zobowiązanej przewyższające jej zaległości, w jednym przypadku ruchomość nie podlegała egzekucji.

Przyczynami niewydania postanowienia o zatwierdzeniu TZR były braki formalne protokołu (dwa przypadki) oraz zbieg egzekucji (jeden przypadek).

W jednym przypadku organ egzekucyjny odmówił zatwierdzenia zajęcia ruchomości w części z uwagi na wpłaty zobowiązanej.

(akta kontroli str. 153-154)

W IAS w Katowicach wystąpił jeden przypadek wniesienia przez zobowiązanego zażalenia na postanowienie w sprawie zatwierdzenia TZR. Sprawa dotyczyła spółki, która pismem z 16 stycznia 2023 r. wniosła zażalenie na postanowienie organu egzekucyjnego z dnia 5 stycznia 2023 r. oraz skargę na czynność tymczasowego zajęcia ruchomości. Akta sprawy wraz z zażaleniem oraz skargą na czynność wpłynęły do Izby Administracji Skarbowej w Katowicach 19 stycznia 2023 r. Pismem⁷⁰ z 2 lutego 2023 r. Dyrektor Izby Administracji Skarbowej przekazał Naczelnikowi Drugiego Urzędu Skarbowego w Bielsku-Białej do załatwienia zgodnie z właściwością skargę Spółki. 20 lutego 2023 r. Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Katowicach wydał postanowienie⁷¹, którym utrzymał w mocy postanowienie z 5 stycznia 2023 r. Na postanowienie to spółka nie wniosła skargi do WSA w Gliwicach. Postanowieniem⁷² z 22 lutego 2023 r. Naczelnik Drugiego Urzędu Skarbowego w Bielsku-Białej, w związku z wnioskiem spółki z 10 lutego 2023 r., zwolnił spod egzekucji część ruchomości.

(akta kontroli str. 154, 1000)

2.4. IAS w Katowicach osiągnęła wyznaczone przez Szefa Krajowej Administracji Skarbowej cele oraz planowane wartości mierników stopnia ich realizacji dotyczących dokonywania nabycia sprawdzającego.

Szef Krajowej Administracji Skarbowej określił⁷³ dla Izby Administracji Skarbowej w Katowicach następujące wskaźniki dotyczące dokonywania nabycia sprawdzającego:

- na 2022 r. dla celu: Uszczelnienie systemu podatkowego ustalono wskaźnik: Weryfikacja realizacji obowiązku ewidencjonowania obrotu przy wykorzystaniu kasy rejestrującej oraz wydawania paragonów fiskalnych w wysokości wyższej niż 20 000 zweryfikowanych podatników w zakresie realizacji obowiązku ewidencjonowania obrotu przy wykorzystaniu kasy rejestrującej oraz wydawania paragonów fiskalnych.
- na 2023 r. dla celu: Wzrost skuteczności i efektywności poboru należności podatkowych w wyniku działalności pionu kontroli KAS ustalono wskaźnik: Weryfikacja realizacji obowiązku ewidencjonowania obrotu przy wykorzystaniu kasy rejestrującej oraz wydawania paragonów fiskalnych w trybie nabycia sprawdzającego w wysokości wyższej niż 5100 weryfikacji punktów sprzedaży towarów lub usług w zakresie realizacji obowiązku ewidencjonowania obrotu przy wykorzystaniu kasy rejestrującej oraz wydawania paragonów fiskalnych dokonanych w trybie kontroli celno-skarbowej. Na I półrocze 2023 r. planowana wartość wskaźnika powinna być wyższa niż 2040.

Powyższe wskaźniki zostały ujęte w zatwierdzonych przez Dyrektora IAS Planach działalności IAS w Katowicach odpowiednio za 2022 oraz 2023 r.

(akta kontroli str. 802-939)

Zgodnie z danymi ujętymi w Raportach z realizacji kierunków działania i rozwoju KAS za rok 2022 oraz za I półrocze 2023 zrealizowana wartość wskaźnika za 2022 r. wyniosła 27 397 zweryfikowanych podatników, co stanowiło 137% minimalnej wartości planowanej, natomiast zrealizowana wartość wskaźnika za 2023 r. wyniosła

⁷⁰ Nr 2401-23-026002

⁷¹ Nr 2401-23-034870

⁷² Nr 2404-SEE.7113.249.2023.3.BNXD

⁷³ Zarządzenie Szefa Krajowej Administracji Skarbowej nr 67z dnia 29 grudnia 2021 r. określające wskaźniki na 2022 r. oraz Zarządzenie nr 83 z dnia 29 grudnia 2022 r. określające wskaźniki na 2023 r.

2950 zweryfikowanych punktów sprzedaży, co stanowiło 145% minimalnej wartości planowanej na pierwsze półrocze 2023 r.

(akta kontroli str. 744-80)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność jednostki w badanym zakresie.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

Wnioski

Zapewnienie bieżących analiz zapotrzebowania na szkolenia pracowników oraz ich realizacji, w szczególności w okresach poprzedzających planowane zmiany stanu prawnego związanego z wykonywaniem zadań administracji skarbowej.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 14 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 31 października 2023 r.

Kontroler

Marta Florczykiewicz-Cymara
Gł. specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

.....